

ומכל מקום, אף לאלו הסוברים שמצות ת"ת ביום זה רשות, אין היתר לעסוק בדברים המסיחים דעת מהאבילות (שהרי הטעם שאסרו לימוד תורה הוא משום שלא יסיחו דעת מהאבילות), ולכן אין⁴ לקרוא עיתונים וכתבי עת וספרי הסטוריה מדע וחכמה וכדו' אלא אחר חצות ובדרך ארעי בהעברה בעלמא, אבל לימוד בהם ובפרט אם יש לו עונג מזה בודאי אסור.

כן ומכאן יראה שנהגו הכל בכך" וכו'. ועפ"י נלמד⁵ להתיר לעיין בספרי מוסר ויראה ועובדות⁶ מצדיקים המעוררים לבו של אדם לתשובה, אמנם דווקא⁷ כשאינם מיוסדים על פסוקים ומאמרי חז"ל, וכן עניני⁸ דרוש (דהיינו פירוכות והוויות ותירוצים וכו') אסורים אע"פ שמיוסד על דרכי המוסר, וה"ה הדורשים בט"ב לרבים להתעוררות ולתשובה צריכים ליזהר בכל הנ"ל.

בתיבת חידו"ת שנתחדשו תוך כרי לימוד, ופסיקת דין

ג. מ"ב סק"ד: ואפילו במקום שמותר ללמוד (בדברים הרעים) היינו שילמוד בפשוטן של דברים אבל לא דרך פלפול ואפילו בהרהור לפרש דבר חמור אסור מטעם שיהיה לו שמחה אחר שיתיישב לו. והאיסור הוא כשלומד בעמקות ועיון על מנת לחדש ולפלפל, אבל כשלומד מקופיא ובפשטן של דברים, וכדרך⁹ תלמידי חכמים שהשכל בעל כורחו יחשוב קושיא ותירוצי וכיוצ"ב ליכא איסור אם אינו מעמיק בהם, וכשנתחדש לו איזה חידוש תוך כדי לימודו וחושש שישכח עד הלילה יכול¹⁰ לכותבו בראשי דברים ובקיצור ואחר ט"ב יעתיקו כהוגן. ובענין מש"כ המ"ב (סק"ה) להתיר לדון

עיון בספרי יראה ומוסר וסיפורי צדיקים

ב. סעי' ב', שו"ע: ומותר ללמוד מדרש איכה ופרק אלו מגלחין וכו'. וכן אגדת החורבן בפ' הגיזקין ופ' חלק ולקרות בחורבן הנזכר בספר יוסיפון (מ"ב סק"ג). וכן בספרי הסטוריה המתארים את המאורעות הקשות והאכזריות והחרבונות רח"ל שעברו על כלל ישראל במשך שנות גלותם כגון גזירות ת"ח ת"ט והשואה האיומה וכיו"ב המשברים לבו של אדם. ובמאירי (מו"ק כ"א). "ויראה לי שלא נאסרו דברי תורה לאבל אלא דרך לימוד וגירסא, אבל לעיין בספרים המעוררים לבו של אדם לתשובה לא נאסר ולא עוד אלא שראוי לעשות

השנה", וכן בשו"ת דברי יציב או"ח ח"ב סי' ר"מ דוחה דברי המטה יהודה עיי"ש. 4. בערוה"ש יו"ד סי' שפ"ד סעי' ט' "והדבר פשוט שאסור לו לאבל ללמוד בשארי חכמות וכ"ש לקרוא בכתבי עתים או באיזה מחברת שהוא, שלא יסיח דעתו מאבלותו וכ"ש אם יש לו עונג בקריאתם דודאי אסור", וע"ע לשון הלבוש המובא בביה"ל סוסי תקנ"ט, ובס' אורחות רבנו ח"ב עמ' קמ"ב שהחזו"א היה מסתכל בט"ב בס' סדר הדורות ובשם הגדולים להחיד"א ואמר שזה לא תורה, וכנראה דהוי אחר חצות ובהסתכלות בעלמא ולא הוי בזה משום היסח הדעת מהאבילות וכעין הא דכתב המ"ב סקמ"ט עיי"ש. 5. שד"ח מערכת אבילות סי' כ"ה בשם כמה פוסקים, תוס' חיים על חיי"א סי' קל"ה, שו"ת יבי"א ח"ב יו"ד סי' כ"ו (והוא אשר גילה לנו את דברי המאירי). 6. דעובדות מחייהם של צדיקים מעוררים את נפש האדם לתשובה ולמעש"ט יותר מספרי מוסר. 7. רבבות אפרים ח"א סי' שפ"ו בשם הגר"ח קניבסקי שליט"א. 8. תוס' חיים על החיי"א שם. 9. ערוה"ש סעי' ד', וע"ע שו"ת יבי"א שם. 10. דבשע"ת סוף הסימן אוסר משום ששמחה היא לו כשכותב חידו"ת, ומאידך שולחן גבוה ויפה ללב ומועד לכל חי הו"ד בשדי חמד מע' ביהמ"צ סי' ב' אות י' ובכה"ח ס"ק ק"י ואור"ח בשם מאורי אור מתירים, והכרעת השד"ח שם כמו שכתבנו, וכן הכריע בדעת תורה סוף הסימן (והפוסקים הנ"ל מיירי בחידו"ת שנתחדשו לו בדברים המותרים